

Oponentský osudek diplomové práce Terezy Hřibové

30 případů majora Zemana (filmová verze a vydané filmové povídky) z hlediska mytizačních postupů

Téma předkládané práce je jasně vymezeno názvem i úvodní kapitolou; autorka se rozhodla věnovat mytizačním strategiím seriálu *30 případů majora Zemana*. Za metodologické východisko si zvolila sémiotický koncept Rolanda Barthesa, jemuž věnuje i první část práce. Práci rozčlenila na teoretickou a praktickou, interpretační část.

Diplomantce se podařilo Barthesova teoretická a metodologická východiska představit velmi dobře. Vysvětlila nejen Barthesův koncept mýtu, mytologie a především povahu „ideologizující“ mytologizace, ale současně doložila smysluplnost jeho aplikace při analýze zvoleného materiálu. Mezi drobné nejasnosti patří pouze zdánlivě nahodilé označování těchto mýtů – v textu dost nekonzistentně těká mezi atributem *moderní* a *postmoderní*. Pokud bychom však uvažovali v kategorii „autorského mýtu“, pak je mezi tím, jakým způsobem mýtus využívá modernistická poetika a postmoderní, dost zásadní rozdíl. Lepší by bylo použít přívlastek *popkulturní*. Ostatně popkulturní charakter Barthesových mytologií by si zasloužil zásadnější analýzu; i vzhledem k materiálové opoře práce. Autorka se sice věnuje i znakovému systému normalizačního jazyka v mediálním diskursu a diskursivní strategie analyzované Petrem Fidelem jasně identifikuje v zemanovském mýtu, ale Fideleovy mediální diskursy popkulturní hledisko příliš nezdůrazňuje.

Druhá, praktická část zahrnuje analýzu ikonografie hlavního hrdiny, způsoby reprezentace nepřítele a v podstatě kasuistickou studii epizody *Štvanice*. V základních obrysech se diplomantce skutečně podařilo demonstrovat, jaké mytizační postupy seriál používá, byť by si především ikonografie hlavního hrdiny a reprezentace nepřítele zasloužily poněkud preciznější zpracování. Autorka volně těká mezi filmovým a literárním zpracováním, což by sice vzhledem k záměru práce nevadilo, ale tam, kde se to nabízí, by se měla víc soustředit na jejich komparaci. V čem se například liší ikonografie Jana Zemana literárního a filmového? Sama si všímá, že je mezi nimi podstatný rozdíl (Vladimír Brabec je dost problematickou reprezentací Procházka hrdiny) – jedná se o různé mytizační strategie? I katalog nepřátel by si zasloužil větší koherenci a důraz na komparaci jednotlivých (arche)typů. Autorka zmiňuje všechny klíčové figury, ale větší prostor věnuje pouze postavě Bláhy a Hackla. Emblematicky stejně výrazná a co se týče ideologického směřování mýtu naprosto stěžejní je ale i postava básníka Daneše – a představitelů „kulturní fronty“ obecně. Jakým způsobem například fungují reference k aktuálnímu světu

v souvislosti s různou reprezentací a konstrukcí nepřátel? Autorka zmiňuje mašinovský mýtus v souvislosti s epizodou *Strach*, co mýty normalizační (underground, dissent,...)?

V kapitole *Zemanův proces* vytěžila autorka interpretační potenciál zemanovského mýtu mnohem lépe. Tentokrát se víc soustředila na odlišné kódování filmového (*Šťvanice*) a literárního (*Hrdelní pře*) mýtu a zřetelně demonstruje různé strategie jednotlivých diskursů. K podnětným místům určitě patří komparace filmových a literárních prostředků intertextuality a systému aluzí i detailnější analýza narativní strategie celého příběhu. Přesto bych opět některé teze trochu problematizovala. Diplomantka například v souvislosti s intertextovou strategií *Hrdelní pře* konstatuje, že „souvislost s aktuálním světem spatřujeme v tom, že aby tato mytizací klička mohla fungovat, recipient musí být alespoň rámcově obeznámen s tím, k čemu se vztahuje Kafkův *Proces*, co je tematizováno v biblickém Zjevení Janově nebo v jakém postavení vůči establishmentu se ve své době nacházela Villonova poezie.“(s.41) To, „k čemu se vztahuje *Proces*“, je dost problematičtá otázka i pro elitního čtenáře – popkulturní citace zřejmě musí z množství možných významů něco vybrat; jak konkrétně tedy tyto odkazy fungují? A proč ve filmové adaptaci zůstává pouze Villon, nikoli Kafka? Mimochodem v souvislosti s kafkovskými aluzemi by bylo zajímavé připomenout rovněž epizodu *Studna*. Určuje výběr média i povahu intertextových odkazů? Má metatextovost literárního zemanovského mýtu svou analogii v mýtu filmovém? Už vzhledem k realizačnímu týmu (např. Jiří Sequens, Zdeněk Liška) by se zde našlo i řada aluzí filmových (*Hříšní lidé města pražského*), které se na mytizaci a kultizaci seriálu podílejí. Co se týče mýtu v podobě fetišu a kultu (mimochodem tyto transgrese jsou velmi zajímavé), což zmiňuje autorka v úvodu práce, zůstává bohužel nevyužito komiksově zpracování příběhů majora Zemana.

Předkládaná práce splňuje požadavky kladené na diplomovou práci, proto ji **doporučuji k obhajobě** a navrhuji ji, i vzhledem k jejímu rozsahu, hodnotit jako VELMI DOBROU.